

DEEL I

DE VERWARDE JAREN

van 1830 tot 1914

Hoofdstuk 1

DE VOORGESCHIEDENIS

Van 1815 tot 1830

De wortels van het **TWEEDE REGIMENT VELDARTILLERIE** vinden wij terug, ruim twintig jaren voor zijn officiële oprichting. Na de ineenstorting van het Franse keizerrijk in 1814 willen de Grote Mogendheden, - Engeland, Oostenrijk-Hongarije, Pruisen en Rusland – een soort bolwerk oprichten tegen Frankrijk. Op **21 juli 1814** nemen zij de principiële beslissing de zuidelijke Belgische en de noordelijke Nederlandse provincies samen te voegen in het “ **KONINKRIJK DER NEDERLANDEN**” Het staatshoofd wordt de koning van Nederland, koning **WILLEM I**. De vorst kan rekenen op de steun en de bescherming van de hierboven genoemde mogendheden. Vanaf nu zullen “Belgische” mannen dienen in een geregeld leger en worden miliciens opgeroepen voor het Leger van de Nederlanden. Een aantal onder hen zullen reeds deelnemen aan de slag bij **WATERLOO** op 18 juni 1815, waar keizer **NAPOLEON I** definitief verslagen wordt.

Nadat het Congres van **WENEN** de samensmelting heeft bekrachtigd, vormt het leger van het Koninkrijk der Nederlanden ook een aantal Belgische “ **afdelingen**”(in *Nederland de gebruikelijke naam voor een regiment – NVDR*). Zo wordt er ondermeer een artillerie-afdeling met **VIJF** compagnies te voet opgericht. Het kader en de troep komen samen in **BRUSSEL**. Daar arriveert, half augustus, ook het materieel, ondermeer **TWAALF** vuurmonden van Engelse komaf.

Op **1 september 1814** wordt de geplande organisatie goedgekeurd door de Prins der Nederlanden, die gouverneur van de zuidelijke provincies is.

Elke compagnie bezit **ACHT** vuurmonden:

ZES kanonnen van 12 duim

TWEE houwitsers van 16 of 24 duim.

Deze laatste worden geleverd door de Hollanders.

De getalsterkte van een compagnie bedraagt 17 officieren en 210 troep; in deze cijfers zijn de bevoorraders, de zogenaamde “ **treinsoldaten**”, niet inbegrepen.

Op **31 maart 1815** krijgt deze artillerie-afdeling zijn definitieve vorm en maakt van dan af deel uit van het “ **LEGER DER NEDERLANDEN**” onder de naam “ **ARTILLERIE-AFDELING Nr 4**”

Voor de veldtocht van mei 1815, die eindigt met de slag bij WATERLOO, levert deze artillerie-afdeling één batterij, die opgenomen wordt in de artillerie van de TWEEDE DIVISIE. Deze batterij beschikt over ZES kanonnen 6-ponder en TWEE houwitsers. Met de treinsoldaten inbegrepen telt zij 258 officieren en troep en beschikt ze over 248 paarden.

De rekrutering van het staande leger gebeurt op vrijwillige basis. Nochtans voorziet de grondwet van 24 augustus 1815 in de vorming van een “NATIONALE MILITIE”, eveneens op vrijwillige basis, maar aangevuld met “**lotelingen**”. Deze milities worden niet op vaste tijdstippen opgeroepen; daarenboven regelen beperkingen hun inzet buiten het nationale grondgebied. De zuidelijke provincies leveren de **artillerie-afdelingen** van de Nationale Militie **Nr 2 en 6**.

Vanaf **november 1815** wordt het “LEGER DER NEDERLANDEN” terug op vredesvoet gebracht. De Artillerie telt dan VIER afdelingen met elk ZES compagnies.

We mogen aannemen dat de term “compagnie” aanvankelijk gebruikt wordt om het bedieningspersoneel aan te duiden, terwijl de term “batterij” slaat op het geheel van de vuurmonden en de munitiewagens. Of anders gezegd: een compagnie soldaten bedient een batterij kanonnen....

Vanaf 1832 zal de term “batterij” algemeen gebruikt worden om een artilleriecompagnie aan te duiden; de term “compagnie” zal van dan af bij de Belgische artillerie niet meer gebruikt worden. - NVDR

In **1818** smelt het Korps van de “treinsoldaten” samen met de artillerie. Ook de benaming “VELDARTILLERIE” duikt op en er wordt gesproken over “BEREDEN ARTILLERIE” en “ARTILLERIE TE PAARD” (1)

In **1823** verdwijnen de treinsoldaten als aparte eenheid definitief uit het leger der Nederlanden. De bevoorraders zijn nu organiek voorzien en nemen deel aan de dienst aan de stukken.

In **1830**, aan de vooravond van de revolutie, bevinden zich TWEE van de vier artillerie-afdelingen in garnizoen in de zuidelijke provincies:

- de TWEEDE in MONS / BERGEN
- de VIERDE in ANTWERPEN.

(1) Volgens Ian V. HOGG in “ A HISTORY OF ARTILLERY”:

VELDARTILLERIE:

Artillerie van licht kaliber, getrokken door een gespan, welke de infanterie te velde volgt en er nauw mee samenwerkt.

VESTINGSARTILLERIE:

Artillerie van zwaarder kaliber, niet mobiel en opgesteld in de vestingen en forten.

ARTILLERIE TE VOET:

Die artillerie waarbij het stuk, geplaatst op door paarden getrokken affuiten en die te voet wordt gevolgd door de bedienaars.

ARTILLERIE TE PAARD

Die artillerie waarbij de tractie gebeurt door bespannen paarden; de artillerietrein bestaat uit het gespan, de munitiewagen en het stuk. De bedienaars rijden mee op afzonderlijke paarden. Door hun relatieve snelheid, kregen zij later de bijnaam: “**Vliegende Kanonniers**”

BEREDEN ARTILLERIE

Die artillerie waarbij munitiewagen en stuk getrokken worden door een zesspan en waarbij de bedienaars plaats nemen op stoeltjes, daarvoor voorzien op de affuiut en op de munitiewagen.

Hoofdstuk 2:

DE VERWARDE JAREN

Van 1830 tot 1836

Het koninkrijk der NEDERLANDEN, in het leven geroepen door het Verdrag van WENEN en officieel erkend op **16 maart 1815**, moest, zoals we reeds schreven in hoofdstuk 1, een sterke wal vormen tegen elke nieuwe expansiedrang van FRANKRIJK naar het Noorden.

Koning WILLEM I verhoogt gaandeweg zijn greep op de zuidelijke provincies, wat hem niet altijd in dank wordt afgenomen. Op **24 augustus 1815** kondigt hij de nieuwe grondwet af. Deze grondwet is weliswaar zeer vooruitstrevend, maar van calvinistische strekking. Er staan een aantal bepalingen in die discriminerend zijn voor de bewoners van de zuidelijke provincies. Aangespoord door een zekere Franstalige elite, groeit het ongenoegen onder de bevolking. Deze opgekropte woede komt tot uitbarsting tijdens een opvoering in de Muntshouwborg in BRUSSEL van de opera “*LA MUETTE DE PORTICI*”. Wanneer daar op woensdag **25 augustus 1830** de aria “*Amour sacrée de la patrie...*” wordt aangeheven, stroomt het publiek de straat op en keert zich tegen de Hollandse bourgeoisie. De revolutie breekt uit... Het komt tot hevige gevechten tussen opstandelingen en het Hollandse garnizoen in het park van BRUSSEL.

Op dat ogenblik bevindt de “VELDARTILLERIE-AFDELING Nr 2” van het leger der Nederlanden zich in garnizoen te MONS / BERGEN. Het is in hoofdzaak samengesteld uit miliciens van de zuidelijke provincies. De “VELDARTILLERIE-AFDELING Nr 4” is in ANTWERPEN, waar zij onder de controle van de Hollanders zal blijven. Vele zuidelijke officieren en soldaten zullen evenwel deserteren en overlopen naar de opstandelingen.

Na de woelige septemberdagen van 1830 richt het “VOORLOPIG BEWIND” op **27 september 1830** een “COMITE DE LA GUERRE” op, dat inderhaast een eigen leger op de been moet brengen. Het besluit van de Regent van **27 oktober 1830** voorziet in de voorlopige organisatie ervan. TWEE regimenten artillerie zijn gepland, samengesteld uit een zeker aantal compagnies “VELDARTILLERIE” en “VESTINGARTILLERIE”. Voor deze laatste maakt men gebruik van de “Belgische” elementen uit de vroegere artillerieafdelingen.

Op **10 november 1830** treft het VOORLOPIG BEWIND ondermeer volgende schikkingen:

- VIJF compagnies veldartillerie te voet worden gevormd te MONS / BERGEN. Zij dragen de nummers **1, 2, 3, 4 en 5Mons**.
- VIJF compagnies militie-artillerie worden gevormd te IEPER. Zij krijgen de nummers **1, 2, 3, 4 en 5Ypres**.
- VIJF andere compagnies militie-artillerie worden gevormd te NAMUR / NAMEN. Zij dragen de nummers
- EEN compagnie vestingartillerie wordt opgericht in CHARLEROI.

Later op de maand worden in LIEGE / LUIK nog eens VIJF compagnies militie-artillerie gevormd Zij dragen de nummers **1bis tot 5bisLiège**.

Tenslotte worden op **10 december 1830**, door een nieuw besluit van de Regent, nog VIJF compagnies veldartillerie gevormd te TOURNAI / DOORNIK. Zij krijgen de nummers **6 tot 10Tournai**.

Het lijkt allemaal nogal ingewikkeld, maar de lezer moet weten dat dit eigen “Belgische” leger in de meest moeilijke en verwarde omstandigheden wordt opgericht, temidden van een revolutie. Sommige compagnies worden uitsluitend bemand door vrijwilligers, andere bestaan dan weer uit miliciens. En dan zijn er ook nog de zogenaamde “patriotten”, die geen deel uitmaken van het geregeld leger, maar in hun blauwe kiel met driekleurige kokarde de “VRIJKORPSEN” vormen. Het zal de aandachtige lezer niet ontgaan dat al deze artillerie in het Zuiden van het land geconcentreerd is, terwijl de Hollanders nog niet helemaal uit het land zijn verdreven en ondermeer de citadel van ANTWERPEN bezet houden. – NVDR

De compagnies artillerie worden her en der ingezet in steun van de Infanterie en de Jagers. Zij verjagen de Hollanders uit het grootste deel van onze provincies. **Graaf Jacques de GHISTELLES** wordt aangeduid als inspecteur – generaal van de Artillerie en belast met de verdere organisatie van personeel en materieel.

Het geheel van de Artillerie draagt de naam “CORPS D’ARTILLERIE DE CAMPAGNE”, maar is samengesteld uit de hoger genoemde compagnies, die gedeeltelijk in vestingen zijn ondergebracht. Al naar gelang de noodzaak worden deze compagnies in grotere eenheden samengevoegd en ingezet waar het nodig wordt geacht. Dit verspreid gebruik van de artillerie in kleine groepen of in afzonderlijke batterijen zal nog voorkomen tot in 1916.... De artillerie is een geducht wapen, dat van op afstand kan vuren met een grote en vernietigende vuurkracht. (*Er zijn immers nog geen tanks of vliegtuigen – NVDR*) Zij is de laatste toevlucht van de koning (**REGIS ULTIMA RATIO**) en men roept haar hulp in, daar waar men denkt ze nodig te hebben, zelfs voor rechtstreeks vuur in de eerste lijnen.....

Luitenant-Kolonel Nicolas VAN DAMME heeft de leiding over de Artillerie van het MAASLEGER. Deze eenheid is samengesteld uit ZES compagnies en zal onder deze vorm deelnemen aan de “TIENDAAGSE VELDTOCHT”. Later, in 1836, als alle batterijen in DRIE Regimenten worden samengevoegd, wordt hij de eerste Korpscommandant van **2A**.

Op **15 juli 1831** omvat het korps van de artillerie de volgende eenheden:

- TIEN Compagnies artillerie te voet, elk met ZES vuurmonden;
- EEN compagnie artillerie te voet in BRUSSEL;
- EEN compagnie “DEPOT”;
- VIJFTIEN compagnies vestingartillerie, bestaande uit miliciens;
- EEN compagnie vestingartillerie in CHARLEROI;
- TWEE compagnies “treinsoldaten”.

Ondertussen heeft het VOORLOPIG BEWIND de Belgische onafhankelijkheid uitgeroepen en een nieuwe, vooruitstrevende grondwet afgekondigd. Op **21 juli 1831** legt Prins LEOPOLD von SAKSEN – COBURG de grondwettelijke eed af en wordt als **LEOPOLD I** de eerste koning van BELGIË.

DE TIENDAAGSE VELDTOCHT VAN 2 TOT 12 AUGUSTUS 1831

Het Hollandse bewind kan zich bezwaarlijk bij zijn nederlaag neerleggen en nauwelijks enkele dagen na de eedaflegging van onze koning, valt het Hollandse leger de jonge Belgische strijdkrachten aan.

De “**TWEDE COMPAGNIE VELDARTILLERIE**”, opgericht in **MONS / BERGEN** in 1830 en ingedeeld bij het **MAASLEGER** onderscheidt zich in het gevecht bij **KERMT** op 7 augustus 1831. Eén van zijn secties heeft dat ook al gedaan de avond voordien bij de gevechten nabij **ZONHOVEN**.

De “**VIJFDE COMPAGNIE VELDARTILLERIE**”, eveneens opgericht te **MONS / BERGEN** en ingedeeld bij datzelfde **MAASLEGER**, onderscheidt zich in een achterhoedegevecht te **KORTESSEM** op 8 augustus 1831. Samen met de kanonniers vchten daar ook Gidsen, Kurassiers en het Tweede Jagers te Paard.

De “**NEGENDE**” en “**TIENDE COMPAGNIE VELDARTILLERIE**”, opgericht te **TOURNAI / DOORNIK** en behorende tot het **SCHELDELEGER**, onderscheiden zich, onder de ogen van de Koning, bij het gevecht van **LEUVEN** op 12 augustus 1831.

Franse eenheden komen ons jonge leger ter hulp en de Hollanders trekken zich terug in de citadel van **ANTWERPEN**. Zij worden er belegerd, maar blokkeren toch de vrije doorvaart op de Schelde.

Koning **LEOPOLD I** besluit dat het leger na de “**TIENDAAGSE VELDTOCHT**” op oorlogsvoet blijft en dringend aan een betere en normale organisatie toe is. In opeenvolgende Koninklijke Besluiten (KB) zal de Koning proberen orde te brengen in de organisatie van het jonge, Belgische leger. Het leger zal worden ingedeeld in divisies en brigades.

Op **28 augustus 1831** verschijnt reeds een eerste KB, aangevuld op **4 april 1832**, dat aan alle compagnies veldartillerie **ACHT** stukken toekent i. p. v. **ZES**. De Brusselse compagnie wordt voortaan aangeduid als “**ELFDE COMPAGNIE VELDARTILLERIE**”.

De hierboven aangehaalde hervormingen zijn grotendeels uitgevoerd tegen einde oktober 1831 en het Belgisch leger omvat dan:

- **DRIE** Infanteriedivisies met elk **TWEE** Brigades;
- **EEN** Cavaleriedivisie met **DRIE** Brigades.

De **VELDARTILLERIE** bestaat dan uit:

- **VIJF** Compagnies Veldartillerie met kanonnen 12-ponder
- **ZEVEN** Compagnies veldartillerie met kanonnen 6-ponder:
- **EEN** compagnie depot.

De VESTINGARTILLERIE telt:

- VIJFTIEN compagnies militie-artillerie;
- EEN compagnie kanonniërs-vestingartillerie;
- EEN compagnie munitiemakers.

Daarenboven zijn er nog compagnies genietroepen, treinsoldaten, enz...

Daar Holland blijft weigeren de Belgische onafhankelijkheid en het “ VERDRAG DER XXIV ARTIKELEN” van 14 oktober 1831 te erkennen, verhoogt ons land zijn militaire weerbaarheid. Zo wordt op 12 april 1832 nog een “ TWAALFDE COMPAGNIE VELDARTILLERIE” opgericht in TOURNAI / DOORNIK.

Op **24 juli 1832** treft de Koning een nieuw besluit. Hierin zijn weer heel wat veranderingen opgenomen:

- de EERSTE COMPAGNIE VELDARTILLERIE zal “Artillerie te paard” worden;
- de DRIE korpsen Militie-artillerie, tot dan toe gekend als de Compagnies Nr 1 tot 5YPRES; Nr 6 tot 10NAMUR en Nr 1b tot 5BLIEGE, zullen respectievelijk het “ EERSTE, TWEEDE en DERDE BATALJON VESTINGARTILLERIE” worden genoemd.
- Elk van deze bataljons zal EEN compagnie depot toegevoegd krijgen met dezelfde getalsterkte als de bestaande compagnies.

(Het is in dit K.B. dat voor het eerst de term “Bataljon” en “ Batterij” opduikt. Zij zullen voortaan de gangbare termen zijn voor de “afdelingen” en “compagnies” van de Artillerie. – NVDR)

Holland blijft halsstarrig weigeren het VERDRAG te ratificeren. Een conferentie, bijeengeroepen op **1 oktober 1832** in LONDON, komt tot het besluit dat maatregelen noodzakelijk zijn. Dit protocol zal trouwens het laatste zijn dat uitgaat van de “ CONFERENTIE VAN LONDON”, die de Belgische onafhankelijkheid heeft begeleid.

Ons land eist met aandrang de toepassing van het VERDRAG. Er wordt zelfs een ultimatum gestuurd naar de Hollanders, waarin de ontruiming van de citadel van ANTWERPEN wordt geëist. Het Hollands leger houdt deze vesting nog steeds bezet en blokkeert de scheepvaart op de SCHELDE. Als de Hollanders niet ingaan op onze eisen, zal het Belgisch Leger hen met geweld van ons grondgebied verdrijven....

Op **5 oktober 1832** telt het Belgisch Leger

- VIER Infanteriedivisies
- EEN Cavaleriedivisie.

De Divisie “ FLANDRES” (Vlaanderen) vormt de ZESDE divisie, maar maakt tot nader order, geen deel uit van de hoofdmacht van het Leger. (*Dit hoofdstuk heet niet zomaar : “DE VERWARDE JAREN” – NVDR*)

Een K.B. van **7 oktober 1832** zal zijnerzijds dan weer bevestigen dat de troepen die ANTWERPEN bewaken, als ZEVENDE DIVISIE zullen aangeduid worden. Deze divisie telt TWEE infanteriebrigades met elk één veldartilleriebatterij.

Op **23 december 1832** geven de belegerde Hollandse troepen, na een zware beschieting door de Fransen, zich tenslotte over en op **1 januari 1833** wordt de citadel van ANTWERPEN definitief overgedragen aan het Belgisch Leger. Maar de koppige Hollanders blijven weigeren om toe te treden tot het VERDRAG DER XXIV ARTIKELEN” van 14 oktober 1831. Om zich te beschermen tegen een eventuele nieuwe aanval uit het Noorden, behouden de Belgen hun paraatheid en brengen andermaal een aantal organisatorische wijzigingen aan. Zo zal de ZESDE BATTERIJ omgevormd worden tot “Batterij te Paard” op 6 mei 1833.

Verlamd door de blokkade, die de Geallieerden hebben ingesteld, lijden de Hollandse handelsbetrekkingen onder een zware crisis. Dit brengt koning WILLEM I er toe zijn strakke houding enigszins te milderen. Op **24 mei 1833** wordt, andermaal in LONDON, een conventie ondertekend. Hierin is impliciet sprake van een wapenstilstand voor onbepaalde tijd tussen België en Holland. De Hollanders verklaren het Belgisch grondgebied “onschendbaar”, zonder evenwel de Belgische onafhankelijkheid te erkennen. Vooral het grondgebied van de provincies LIMBURG en LUXEMBURG blijft erg omstreden. Zij blijven dus weigeren het “VERDRAG DER XXIV ARTIKELEN” te ondertekenen. Voor België blijft er dan ook niets anders over dan de getalsterkte van zijn Leger op te drijven.

Op **4 april 1934** treft Koning LEOPOLD I het volgende besluit:

“Het korps van de artillerie zal samengesteld zijn uit:

- *EEN Staf;*
- *EEN Regiment Veldartillerie;*
- *DRIE bataljons Vestingartillerie;*
- *EEN compagnie Reserve (sedentaire) kanonnières;*
- *EEN compagnie Pontonniers;*
- *EEN compagnie Vuurwerkmakers;*
- *EEN bataljon Treinsoldaten.*

Het Regiment Veldartillerie op zijn beurt bestaat uit:

- *EEN Staf;*
- *TWEE batterijen te Paard;*
- *ELF batterijen te Voet;*
- *Een compagnie depot.*

Op 20 november 1834 wordt ook de DERDE batterij van paarden voorzien.”

Een jaar later, in **1835**, maakt de Koning een verkenning in de streek van BEVERLO en HECHTEL. Hij geeft opdracht op de heide aldaar een groot militair kamp en oefenterrein te bouwen. Het is een geschikte plaats om de wispelturige Hollanders in het oog te houden... Generaal CHAZAL zal in de volgende jaren dit kamp uitbouwen tot het grootste oefenplein van België. De soldaten zullen er verblijven in hutten van stro, later zullen vaste blokken gebouwd worden. Twintig jaar later, in 1858, zal de nederzetting die er is ontstaan naast de militaire “carré’s” officieel BOURG LEOPOLD” heten, het huidige LEOPOLDSBURG.

Hoofdstuk 3

DE EERSTE REGIMENTEN

Van 1836 tot 1869

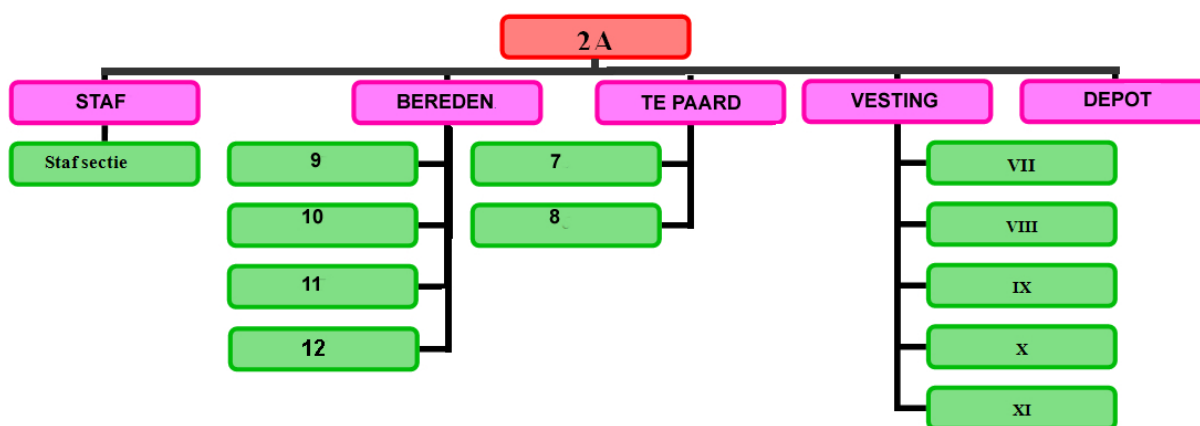
Op **21 februari 1836** verschijnt er een nieuw Koninklijk Besluit over de organisatie van de Artillerie. Met dit besluit wilt de koning de organisatie van de artillerie-eenheden beter aanpassen aan de noden van de dienst en vooral de mogelijkheden, waarover dit wapen beschikt, beter benutten. Hij hoopt daarmee de opleiding te verbeteren en de administratie eenvoudiger en doeltreffender te maken.

De bestaande eenheden veld- en vestingartillerie worden gegroepeerd in **DRIE REGIMENTEN**, genummerd **1, 2 en 3**.

Elk Regiment zal bestaan uit:

- EEN Staf;
- ZES Batterijen bereden of te paard;
- ZES batterijen vestingartillerie;
- EEN batterij depot.

HET TWEEDE ARTILLERIEREGIMENT IS NU DEFINITIEF OPGERICHT!

Het **TWEEDE ARTILLERIEREGIMENT (2A)** bestaat uit de volgende batterijen:

de 7de Batterij te Paard

(vroeger 6de batterij te paard, opgericht in TOURNAI op 10.12.1830)

de 8ste Batterij te Paard

(nog op te richten in 1837)

de 9de Bereden Batterij

(opgericht in TOURNAI op 10.12.1830)

de 10de Bereden Batterij

(opgericht in TOURNAI op 10.12.1830)

de 11de Bereden Batterij

(vroeger 1Cie/2 Bn vestingartillerie, opgericht in NAMUR op 10.11.1830)

de 12de Bereden Batterij

(vroeger 1Cie/2 Bn vestingartillerie, opgericht in NAMUR op 10.11.1830)

de VIIe Batterij Vestingartillerie

(vroeger 2Cie/2 Bn vestingartillerie, opgericht in NAMUR op 10.11.1830)

de VIIe Batterij Vestingartillerie

(vroeger 4Cie/2 Bn vestingartillerie, opgericht in NAMUR op 10.11.1830)

de IXe Batterij Vestingartillerie

(vroeger 5Cie/2 Bn vestingartillerie, opgericht in NAMUR op 10.11.1830)

de Xe Batterij Vestingartillerie

(vroeger 6Cie/2 Bn vestingartillerie, opgericht in NAMUR op 10.11.1830)

de XIe Batterij Vestingartillerie

(vroeger 2Cie/1Bn vestingartillerie, opgericht in IEPER op 10.11.1830)

de XIIe Batterij Vestingartillerie

(vroeger 6Cie/1 Bn vestingartillerie, opgericht in IEPER op 10.11.1830)

de 2de Batterij Depot

Nauwelijks enkele maanden na hun oprichting gaan de **7de Batterij te Paard en de 9de en 11de Bereden Batterij** van **2A** deel uitmaken van het zogenaamde “OBSERVATIELEGER “, dat de Noordelijke grens van ons land moet bewaken en de Hollandse troepen beletten opnieuw binnen te vallen. Dit “ OBSERVATIELEGER” bestaat uit EEN “Voorhoedebrigade” en DRIE Divisies

Op **19 april 1839** is het dan eindelijk zo ver: in LONDON wordt een aangepast protocol, het “ VERDRAG DER XXXIX ARTIKELEN” ondertekend. HOLLAND erkent nu eindelijk de Belgische onafhankelijkheid. Ons land moet wel een zware tol betalen: een gedeelte van de provincies LIMBURG en LUXEMBURG wordt ons ontnomen. Ook de vrije doorvaart op de Schelde blijft nog onderworpen aan een tol., maar onze politici hebben dit er graag voor over in ruil voor vrede en rust. Na negen moeilijke jaren komt er definitief een einde aan de Belgische Revolutie...

Ons leger zal opnieuw een aantal hervormingen ondergaan, aangepast aan de nieuwe politieke toestand en beïnvloed door de ontwikkelingen in binnen- en buitenland. Generaal WILMAR, Minister van Oorlog, meent op **17 mei 1839** dat ons land zijn Krijgsmacht meer moet afstemmen op zijn geografische ligging en zijn financiële mogelijkheden. En dus worden er nieuwe hervormingsplannen gesmeed.....

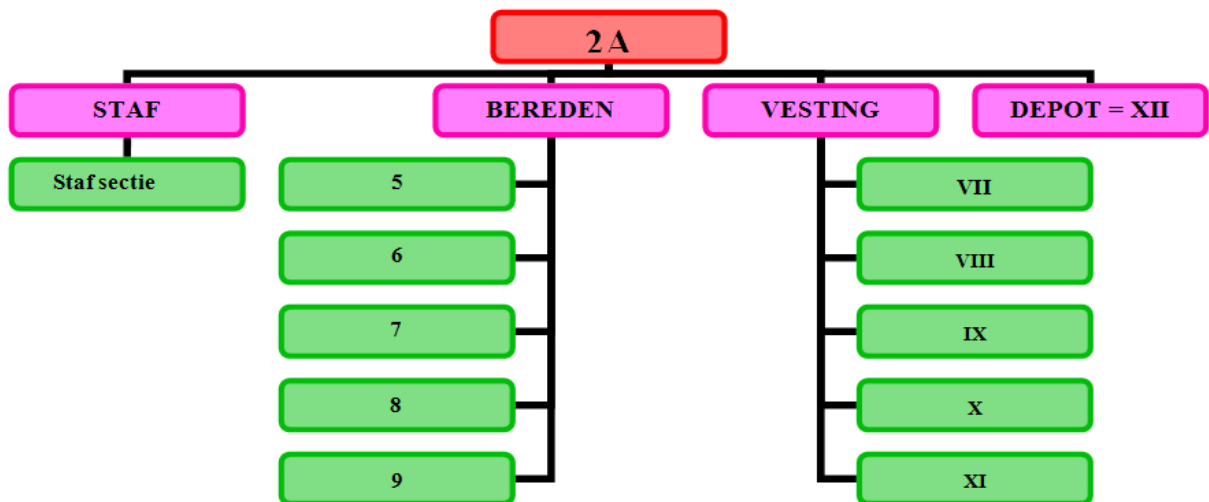

Op 4 juni 1842 oordeelt ZM de Koning dat de werking van de ARTILLERIE beter gecoördineerd moet worden; de organisatie ervan moet worden aangepast aan de dienstnoodwendigheden en in overeenstemming gebracht met de neutraliteit die ons land thans kent.

Hij besluit dat de Artillerie voortaan zal bestaan uit:

- EEN Staf;
- VIER Regimenten, genummerd **1, 2, 3 en 4**;
- VIERENTWINTIG Belegeringsbatterijen;
- EEN Compagnie Pontonniers;
- EEN Compagnie Artilleriewerklieden;
- EEN Compagnie vuurwerkmakers;
- EEN Eskadron Treinsoldaten.

Het **TWEEDE ARTILLERIEREGIMENT (2A)** bestaat vanaf nu uit:

Tengevolge van deze organisatie verliest het Regiment zijn TWEE Batterijen te Paard, die de 3de en 4de Batterij te Paard van 1A zullen worden. De batterijen worden nu genummerd als volgt:

OUD NUMMER	NIEUW NUMMER
10	5 BEREDEN
6	6 BATTERIJEN
11	7
12	8
9	9
VII	VII VESTING
VIII	VIII BATTERIJEN
IX	IX
X	X
XI	XI
DEPOT	XII

Een reorganisatie van 20 juni 1845 heeft plaats zonder aan de samenstelling van **2A** te raken. Samen met 3A vormt het Regiment nu de “ TWEEDE ARTILLERIEBRIGADE “ Ook het K.B. van 31 augustus 1853 , dat het Belgisch leger terug op vredesvoet brengt, wijzigt niets aan de samenstelling van het Regiment.

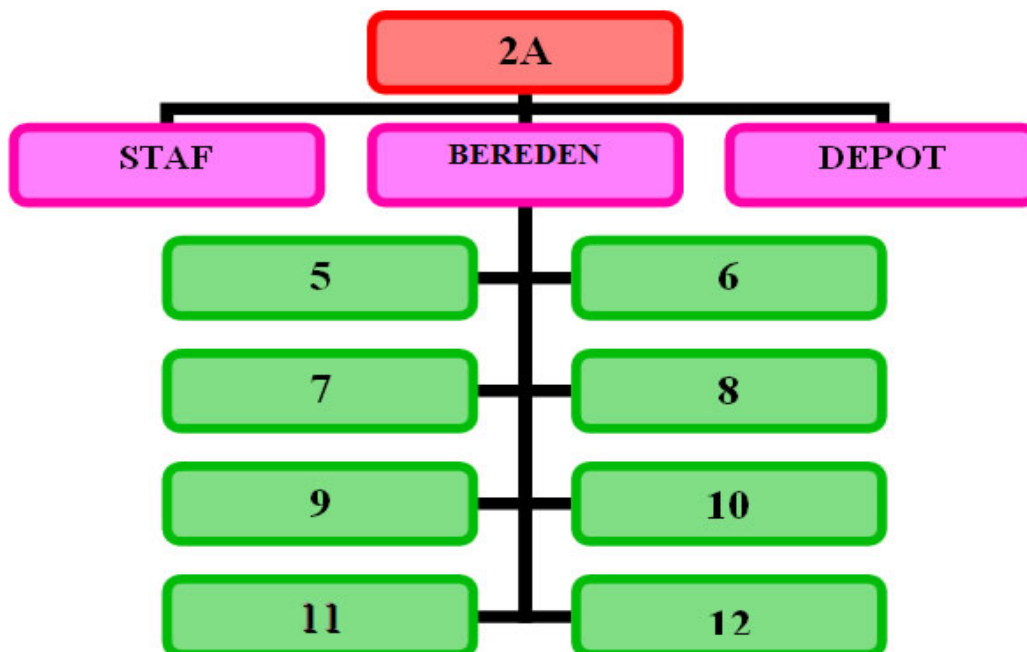
In 1868 komt er dan een nieuwe organisatie, die drastisch zal veranderen wat tot nu toe bestaan heeft. Op **15 april 1868** bepaalt een K.B. dat het Korps van de Artillerie zal bestaan uit:

- EEN Staf;
- ZES Regimenten : DRIE Regimenten Veldartillerie;
DRIE Regimenten Vestingartillerie;
- EEN Compagnie Pontonniers;
- EEN Compagnie Vuurwerkmakers;
- EEN Compagnie Wapensmeden;
- EEN Compagnie Werklieden;
- TWEE Compagnies Treinsoldaten.

Het Regiment verliest dus zijn Batterijen Vestingartillerie en wordt voortaan een zuiver Regiment Veldartillerie. Zijn benaming zal trouwens zijn:

“ 2eme REGIMENT D' ARTILLERIE DE CAMPAGNE (2A) “

Het telt nu, behalve een STAF, **ACHT BEREDEN BATTERIJEN** en **EEN BATTERIJ DEPOT**. De batterijen zijn genummerd van **5 tot 12**; elke batterij beschikt over **ACHT** stukken.

Hoofdstuk 4

NOG REORGANISATIES van 1868 tot 1914

Wie nu denkt dat we met deze samenstelling aan het einde van de hervormingen zouden zijn, heeft het mis voor. Politieke gebeurtenissen over onze grenzen werpen hun schaduw vooruit en verplichten het Belgische Leger tot grotere waakzaamheid. De “FRANS – DUITSE OORLOG” in 1870 – 1871 verplicht ons land zijn leger andermaal op oorlogsvoet te zetten. De vier militaire omschrijvingen worden tijdelijk afgeschaft.

Het Belgisch Leger bestaat nu uit TWEE delen:

EEN “OBSERVATIELEGER” onder het bevel van LtGen Baron CHAZAL;

EEN “LEGER ANTWERPEN” onder bevel van LtGen EENENS.

DRIE batterijen van 2A maken deel uit van het “OBSERVATIELEGER”:

- de TIENDE Batterij bij de 2de Divisie van het Iste Corps;

- de ZESDE en ZEVENDE batterij bij de 5de Divisie van het IIde Corps;

De overige Batterijen (5^e, 8^e, 9^e, 11^e en 12^e) zijn ingedeeld bij de “ARTILLERIERESERVE” onder bevel van GenMaj LEURS.

Vanaf **23 juli 1870** nemen de eenheden van het “OBSERVATIELEGER” stellingen in op de hoogvlakten tussen het Maas- en Scheldebekken. Van hieruit kan zowel de oostgrens als de zuidgrens bewaakt worden en kunnen de eenheden snel het eventueel bedreigde gebied bereiken.

Op **9 augustus 1870** trekken onze Strijdkrachten nog meer vooruit tot over de Maas. Op **22 augustus 1870** vestigt het HK zich in NAMUR / NAMEN. Enkele dagen later wordt nog een nieuwe sprong vooruit gemaakt: het Iste Corps betreft nu stellingen tussen DINANT en ARLON / AARLEN. Zijn voorposten staan opgesteld langs de oevers van de SEMOIS, vlakbij de Frans-Belgische grens. Het IIde Corps is verspreid langs de linkeroever van de Maas en zijn lijn bereikt de plaatsen COUVIN en CHIMAY.

Op **29 september 1870** stoppen de vijandelijkheden tussen Duitsland en Frankrijk en ons land voert de militaire omschrijvingen terug in. Maar een sterke troepenmacht blijft evenwel onze oost- en zuidgrens bewaken, tot aan de ondertekening van de wapenstilstand tussen beide landen op **28 januari 1871**. Een K.B. van **5 maart 1871** brengt ons Leger terug op vredesvoet.

In **1874** volgt er een nieuwe reorganisatie. Deze beoogt, alle verhoudingen in acht genomen, het aantal vuurmonden in overeenstemming te brengen met wat de Duitsers in de oorlog van 1870 op het terrein hadden gebracht.

Het Korps van de Artillerie bestaat nu uit:

- EEN Staf
- ZEVEN Regimenten:
 - VIER Regimenten Veldartillerie, nummers 1, 2, 3 en 4.
 - DRIE Regimenten Vestingartillerie, de nummers 5, 6 en 7
- Speciale Compagnies

De Regimenten zijn niet meer identiek samengesteld.

Zo hebben het EERSTE en DERDE Regiment Veldartillerie elk ACHT bereden batterijen en TWEE batterijen reservisten.

Het **TWEEDE** en **VIERDE** Regiment daarentegen tellen elk ZEVEN Bereden batterijen, TWEE batterijen Te Paard en slechts EEN batterij reservisten.

Elke batterij beschikt over ZES stukken.

De batterijen Vestingartillerie tellen elk ZESTIEN batterijen Vestingartillerie; EEN batterij reservisten en EEN batterij depot.

De reorganisatie van **1889** brengt de Artillerie op VIER Regimenten Veldartillerie en VIER Regimenten Vestingartillerie. Zij laat de samenstelling van **2A** ongemoeid... Ook de reorganisatie van **1902** raakt niet aan de samenstelling van het Regiment. Korte tijd later evenwel gaan de TWEE Batterijen te Paard (**18^e** en **19^e** batterij) over naar de artillerie van de 2de Ruitersdivisie.

In het 1910 komt er een nieuwe reorganisatie in het leger. Het K.B. van **25 juni 1910** brengt het aantal artillerieregimenten op ACHT.

De ONPARE Regimenten zijn samengesteld uit:

- EEN Staf
- ZES Bereden batterijen
- TWEE Batterijen Reserve
- EEN batterij Depot.

De PARE Regimenten, waaronder **2A**, tellen:

- EEN Staf;
- ZES Bereden Batterijen;
- EEN Batterij Reserve
- EEN Batterij Munitie.

In elk Regiment worden DRIE batterijen verzameld in een “**GROEP**”.

Het TWEEDE REGIMENT VELDARTILLERIE (2A) bestaat nu uit:

- **een Regimentsstaf;**
- **de EERSTE GROEP (I/2A) met de 7^e, 8^e en 9^e Bereden Batterij;**
- **de TWEEDE GROEP (II/2A) met de 10^e, 11^e en 12^e Bereden Batterij;**
- **de DERDE Batterij Reserve;**
- **de EERSTE Batterij Munitie.**

Op **29 mei 1913** aanvaardt het Parlement de “**Wet op de Persoonlijke Dienstplicht**”, waardoor elke mannelijke inwoner van het land verplicht wordt zijn legerdienst te doen.

Op 11 november 1913 besluit de ministerraad tot een nieuwe indeling van het leger en van haar artillerie. De Infanteriedivisies worden opgesplitst in GEMENGDE BRIGADES, samengesteld uit een aantal Infanterieregimenten en elk voorzien van EEN Artilleriegroep. In afwachting dat de batterijen zullen uitgerust worden met lichte houwitser, omvat de artillerie van een Legerdivisie:

- EEN GROEP met DRIE bereden batterijen per GEMENGDE BRIGADE;
- EEN Artillerieregiment met EEN GROEP met DRIE Bereden Batterijen.

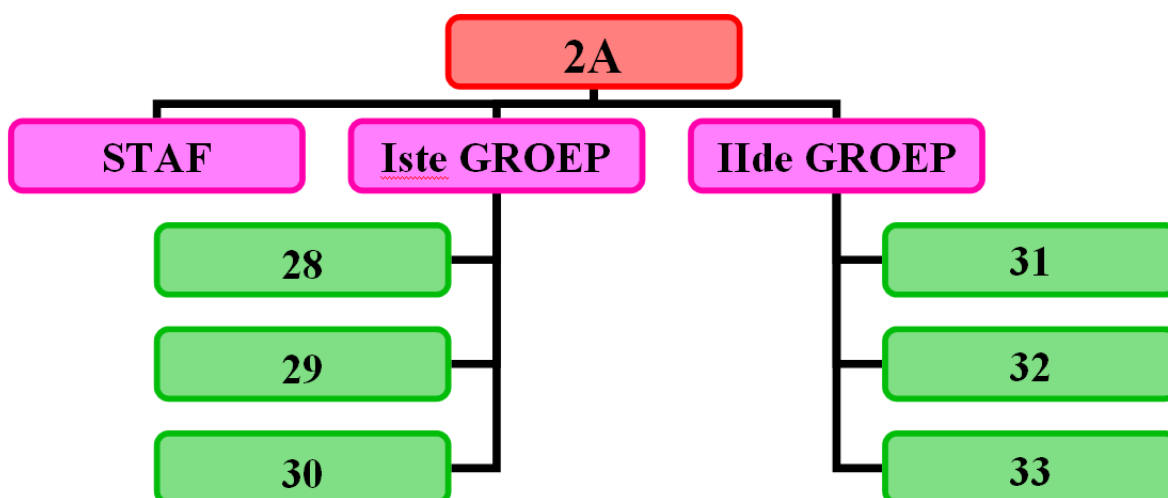
De batterijen zijn uitgerust met het kanon “**CANON 75mm TR (Tir Rapide)**”.

Het Artillerieregiment van de **TWEEDE Legerdivisie** (= 2A) zal evenwel **TWEE GROEPEN** met bereden batterijen C75 TR hebben. De Staf en de **Iste GROEP** van het Regiment zijn gekazerneerd in **LIER**; de **GROEP II/2A** heeft haar kantonnement in **LEUVEN**.

Het is in deze samenstelling dat, enkele maanden later, de batterijen van **2A** zullen ten strijde trekken en deelnemen aan de gevechten rond **ANTWERPEN** en aan de “**Slag om de IJZER**”. In de loop van deze vijandelijkheden zal de artillerie nog vele wijzigingen ondergaan, die wij op hun chronologische plaats zullen behandelen. We hebben er in een vorig hoofdstuk reeds op gewezen dat de batterijen heel dikwijls afzonderlijk werden ingezet en dat het tactisch gebruik van de artillerie in de loop van de jaren grondig zal veranderen.

In het TWEEDE DEEL van deze kroniek behandelen wij de inzet van 2A tijdens de GROTE OORLOG (1914 – 1918), die later, onder invloed der gebeurtenissen, de EERSTE WERELDOORLOG zal genoemd worden. Vermits de batterijen van 2A de artillerie van de GEMENGDE BRIGADES (GemBde) van de TWEEDE LEGERDIVISIE hebben geleverd, zullen wij ook aandacht besteden aan de acties van deze Artilleriegroepen.

In extenso vindt de lezer, voor alle duidelijkheid, hierna de slagorde van de TWEEDE LEGERDIVISIE (2LD), zoals die was op de vooravond van de Grote Oorlog. – NVDR

SLAGORDE VAN DE ARTILLERIE VAN DE TWEEDE LEGERDIVISIE.

TWEEDE LEGERDIVISIE	LtGen	DOSSIN
- VIJFDE GEMENGDE BRIGADE	GenMaj	DE BRAUWERE
Artilleriegroep	Maj	KESTENS
19 ^e Batterij:	Cdt	COMIJN
20 ^e Batterij:	Cdt	DE VING
21 ^e Batterij:	Cdt	TOURNAY
- ZESDE GEMENGDE BRIGADE	Gen Maj	DAUFRESNE
Artilleriegroep	Maj	LEFEVRE
22 ^e Batterij:	Cdt	MERCIER
23 ^e Batterij:	Cdt	DUNGELHOEFF
24 ^e Batterij:	Cdt	VERECKEN
- ZEVENDE GEMENGDE BRIGADE	GenMaj	JANSSENS
Artilleriegroep	Maj	AVORT
25 ^e Batterij	Cdt	de Vinck-WINNEZEELE
26 ^e Batterij:	Cdt	JACOBS
27 ^e Batterij:	Cdt	THONARD
TWEEDE REGIMENT VELDARTILLERIE		
Regimentscommandant	Kol	ANTOINE
Adjunct	Maj	LEROY
EERSTE GROEP	Cdt	VAN BEVER
28 ^e Batterij:	Kapt	TAHON
29 ^e Batterij:	1Lt	RENIERS
30 ^e Batterij:	Kapt	THEUNIS
TWEEDE GROEP	Maj	PONTUS
31 ^e Batterij:	Cdt	LEBRUN
32 ^e Batterij:	Cdt	RUWET
33 ^e Batterij:	1Lt	GREGOIRE

Een derde groep, alhoewel oorspronkelijk voorzien, zal pas worden opgericht in 1916, na het afschaffen van de artillerie van de Gemengde Brigades.